

EVALUACIJSKI IZVJEŠTAJ PILOT PROGRAMA „AKTIVACIJA ZA ODRŽIVI RAZVOJ“ U REPUBLICI HRVATSKOJ

Raspis: KA2-1-2023

Ključna aktivnost 2 (KA2) – Suradnja između organizacija i institucija: mala partnerstva na u području obrazovanja odraslih

Broj projekta: 2023-1-SI01-KA210-ADU-000156306

Naziv projekta: "Jačanje osobne odgovornosti u zatvorskom sustavu za održivi razvoj"

Kratki naziv projekta: "First in – then out"

Razdoblje provedbe projekta: 1. rujna 2023. – 28. veljače 2025. godine

Koordinator projekta: Cene Štupar – CILJ (SI)

Partner na projektu: Centar za izobrazbu (HR)

Pridruženi partner: Ministarstvo za pravosuđe, URSIKS (SLO)

Pripremila partnerska organizacija projekta: Centar za izobrazbu, Hrvatska.

Siječanj 2025.

1. UVOD

Projekt ERASMUS + KA210 „Jačanje osobne odgovornosti u zatvorskom sustavu za održivi razvoj“ („First in - then out“) je započeo s provedbom 1. rujna 2023. godine i provodit će se u zatvorskom sustavu Republike Slovenije i Republike Hrvatske zaključno do 28. veljače 2025. godine. Projekt je vrijedan 60.000,00 Eura i sufinanciran je u programu Erasmus+ sredstvima Europske unije (100%).

U projektu je uspješno certificirano 7 multiplikatora (3 iz Hrvatske i 4 iz Slovenije) stečeni certifikati za rang „voditelja“ (1. razina), odnosno rang „stratega“ za održivi razvoj i društvenu odgovornost (2. razina).

Programom želimo povećati sposobnost zaposlenika i vanjskih suradnika u zatvorskom sustavu za sustavno razumijevanje i praktičnu primjenu načela održivog razvoja te pridonijeti ostvarivanju ekoloških, društvenih i ekonomskih ciljeva unutar zatvora. Program promiče održive vrijednosti u zatvorskom sustavu i omogućuje zaposlenicima i vanjskim suradnicima da postanu nositelji promjena koji aktivno uključuju zatvorenike u održive aktivnosti. Osim toga, program promiče održivi način života koji će utjecati na održive promjene u svakodnevnom životu zaposlenih i zatvorenika, osiguravajući njihov doprinos široj zelenoj tranziciji i uključivom društvu.

2. SUDIONICI PROVEDBE PILOT PROGRAMA

- Ukupan broj sudionika: 10
- Struktura sudionika: 10 voditelja odjela/odsjeka iz 10 regionalno odabranih kaznenih tijela zatvorskog sustava Republike Hrvatske

3. MULTIPLIKATORI

Provoditelji pilot provedbe bili su multiplikatori koji su upoznati s radom u zatvorskom sustavu te su prethodno prošli edukaciju za implementaciju sadržaja iz područja održivog razvoja u zatvorskom sustavu kao i, uz odobrenje slovenske nacionalne agencije, članovi oba projektna tima. Njihova uloga bila je prvenstveno pedagoška i motivacijska – prenosili su sadržaje, provodili aktivnosti te različitim metodama i pristupima poticali sudionike pilot provedbe programa na sustavno razumijevanje i praktičnu primjenu načela održivog razvoja. Nakon prethodnog odobrenja slovenske nacionalne agencije, uključili smo i druge članove projektnog tima u pilot provedbu programa osposobljavanja. Na taj smo način obje pilot implementacije obogatili tako da nisu uključeni samo multiplikatori zemlje u kojoj se pilot implementacija provodi, već multiplikatori i članovi projektnog tima obiju zemalja. S multiplikatorima su na određenim temama surađivala tri člana projektnog tima koji su također sudjelovali u izradi programa izobrazbe i Kataloga kompetencija. Navedeno međunarodno

predstavljanje multiplikatora znači dodatnu razmjenu iskustava i traženje rješenja za uvođenje održivih praksi u poučavanje i rad sa zatvorenicima između multiplikatora iz obje zemlje i sudionika pilot implementacija. Kao što je vidljivo iz odgovora sudionika u nastavku, međunarodni aspekt multiplikatora (uključujući hrvatske i slovenske multiplikatore), razmjena iskustava i primjera dobre prakse iz drugih zemalja veliki je doprinos pilot provedbi programa.

4. STRUKTURA PROGRAMA

Program Aktivacija za održivi razvoj osmišljen je u obliku 20 sati organiziranog rada i 10 sati samostalne domaće zadaće. Samostalni rad namijenjen je polaznicima programa i njihovom promišljanju kako i na koji način mogu doprinijeti zaštiti te čistijem i zdravijem okolišu i smanjenju potrošnje resursa. Prije svega, program je usmjeren na podizanje svijesti nastavnika i zaposlenika o važnosti i potrebi održivog razvoja općenito u zatvorskom sustavu, kako bi mogli planirati i poticati zatvorenike na održive prakse.

Sadržajni dijelovi Pilot programa osposobljavanja „Aktivacija za održivi razvoj“ u Hrvatskoj: su bili:

- Uvod u održivi razvoj
- Utjecaj pojedinca na promjene
- U zdravom tijelu zdrav duh u zdravom okolišu
- Otpad i recikliranje
- Sredstva za čišćenje i higijena
- Hrana i voda
- Energija

Samostalni rad (10 sati): Sudionici su individualno provodili aktivnosti za podizanje svijesti i smanjenje vlastitog otiska na okoliš (npr. praćenje potrošnje vode/energije, korištenje održivih proizvoda, smanjenje otpada).

5. REZULTATI EVALUACIJSKOG UPITNIKA - SUDIONICI PROVEDBE PILOT PROGRAMA

U Pilot programu u Hrvatskoj koji je proveden 17., 18. i 19. 12. 2024. godine u Zagrebu, u Centru za izobrazbu sudjelovali su rukovodeći službenici iz sljedećih kaznenih tijela:

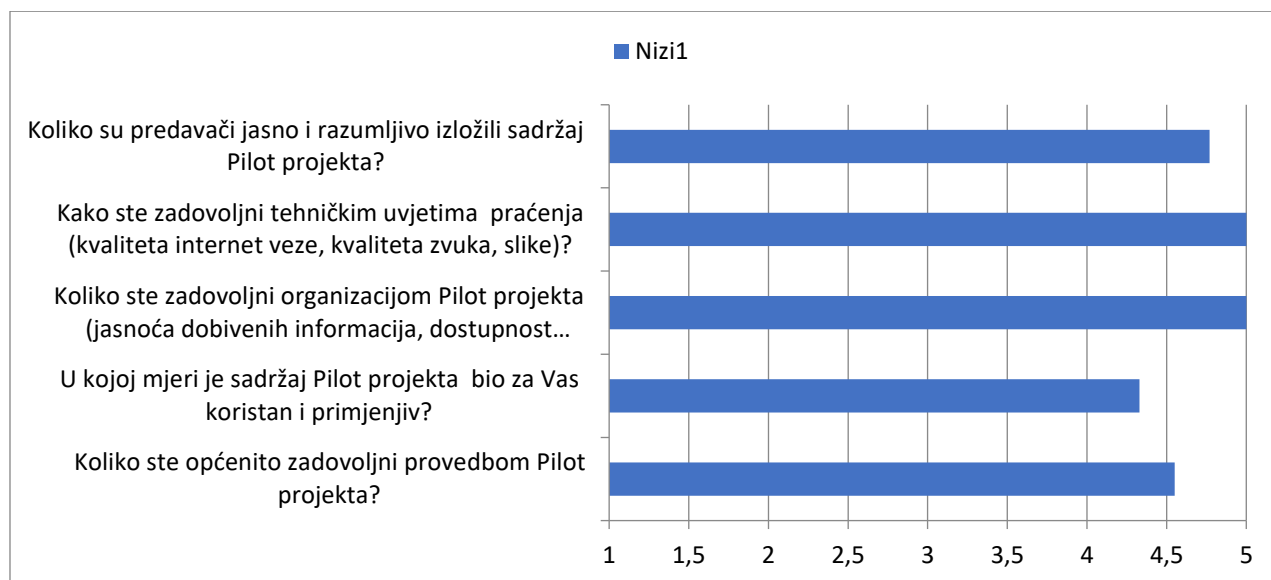
1. Zatvor u Zagrebu – voditelj Odjela zdravstvene zaštite zatvorenika
2. Zatvor u Varaždinu – voditelj Odjela financijsko-knjigovodstvenih poslova
3. Zatvor u Bjelovaru – voditeljica Odjela tretmana
4. Zatvor u Gospiću – voditeljica Odjela upravnih poslova
5. Kaznionica u Glini – voditeljica Odjela financijsko-knjigovodstvenih poslova
6. Kaznionica u Lepoglavi – voditelj Odjela tretmana
7. Kaznionica u Lipovici-Popovači – voditelj Odsjeka poljoprivredne radionice
8. Kaznionica u Požegi – voditelj Odsjeka strukovne izobrazbe u kaznenim tijelima

9. Kaznionica u Turopolju – voditelj Odsjeka održavanja i kartonaže
10. Kaznionica u Valturi – voditelj Odjela za rad i strukovnu izobrazbu

Provoditelji izobrazbe su bili slovenski i hrvatski članovi projektnog tima.

Nakon provedbe Pilot projekta polaznici su imali mogućnost ocijeniti zadovoljstvo provedbom radionica i predavačima. Od ukupno 10 polaznika evaluacijski listić s 5 pitanja ispunilo je 9 polaznika.

Polaznici su na skali od 1 do 5 ocijenili zadovoljstvo navedenim komponentama pri čemu je: 1 - uopće nisam zadovoljan, 2 - nisam zadovoljan, 3 - niti sam zadovoljan niti sam nezadovoljan, 4 -zadovoljan sam, 5 – iznimno sam zadovoljan.

Osim brojčanih ocjena polaznici su imali mogućnosti napisati i dodatne komentare i prijedloge vezane uz izobrazbu:

- Samo nastavite tako :)
- Korektno odrađeno. Možda malo dublje ući u problematiku reciklaže otpada .
- U kroničnom nedostatku (manjku) službenika nemoguće je dodano preopteretiti službenike jer nema vremena za dodatne poslove. Zapošljavajte kadar koji nedostaje.
- Program koji će sa vremenom sve više dobiti sve više na važnosti, ne samo u privatnom okruženju, nego i u zatvorskom sustavu
- Sve je edukativnog sadržaja i samo tako nastavite.
- Nemam dodatnih komentara 4 X.

Iz navedenoga proizlazi da je ukupan dojam sudionika radionice bio izuzetno pozitivan. Ocjene zadovoljstva provedbom izobrazbe, samom organizacijom, tehničkim uvjetima provedbe Pilot projekta, primjenjivošću sadržaja pilot projekta kao i prezentacijom predavača kreću se u rang visokih ocjena od 4,3 do 5,0.

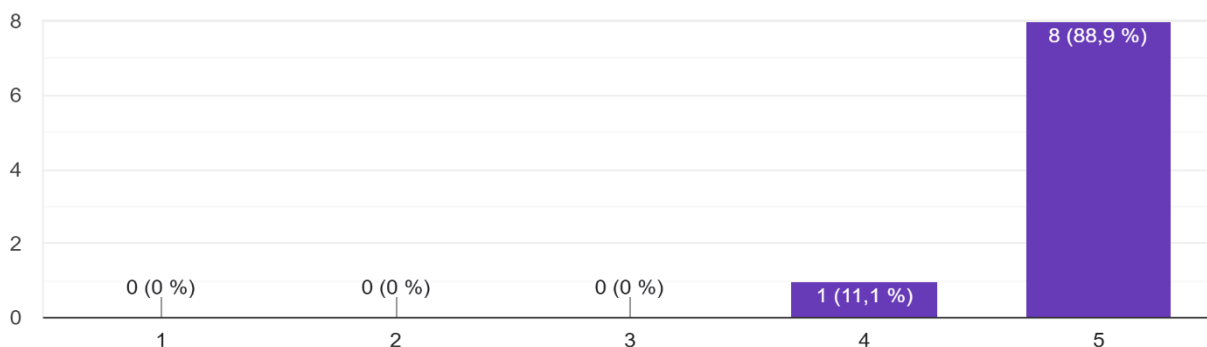
6. REZULTATI EVALUACIJSKOG UPITNIKA - PROVODITELJI PILOT PROGRAMA - MULTIPLIKATORI U HRVATSKOJ

Evaluacija je provedena pomoću standardiziranog anketnog upitnika (Google Forms).

Za pilot provedbu izobrazbe bilo je odgovorno 9 provoditelja (6 multiplikatora + 3 člana projektnog tima koji su surađivali s multiplikatorima u pilot provedbi te su također sudjelovali u pripremi programa izobrazbe Aktivacija za održivi razvoj i Kataloga kompetencija). Od 9 provoditelja izobrazbe svih 9 je ispunilo Evaluacijski upitnik.

1. Kako biste ocijenili učinkovitost pilot provedbe u i resursa koje ste koristili za edukaciju zaposlenika i predavača o održivim praksama? / Ka...nju zaposlenih in učiteljih o trajnostnih praksah?

9 odgovora

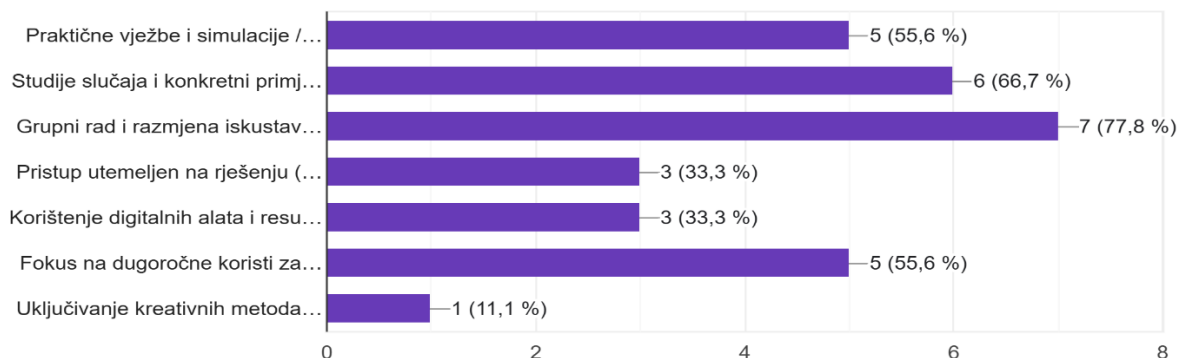
- Broj odgovora: 9
- Prosječna ocjena: 4,88 / 5
- Distribucija:
 - Ocjena 4: 1 ispitanik (11,1 %)
 - Ocjena 5: 9 ispitanika (88,8%)

• Tumačenje:

Rezultati pokazuju izuzetno visoko zadovoljstvo provedbom i korištenim resursima. Čak 90% sudionika izrazilo je najveće moguće zadovoljstvo, što ukazuje na:

- sadržaj visoke kvalitete,
- odgovarajući izbor didaktičkih metoda,
- prikladna prilagodba kontekstu (rad s ranjivim skupinama)

2. Koje su specifične metode ili pristupi koje ste koristili u obuci zaposlenika i predavača kako biste im pomogli da lakše integriraju održive prakse u ra...ostne prakse pri delu oz. poučevanju zaprtih oseb?
9 odgovora

Najčešće korištene metode (moguće više odgovora):

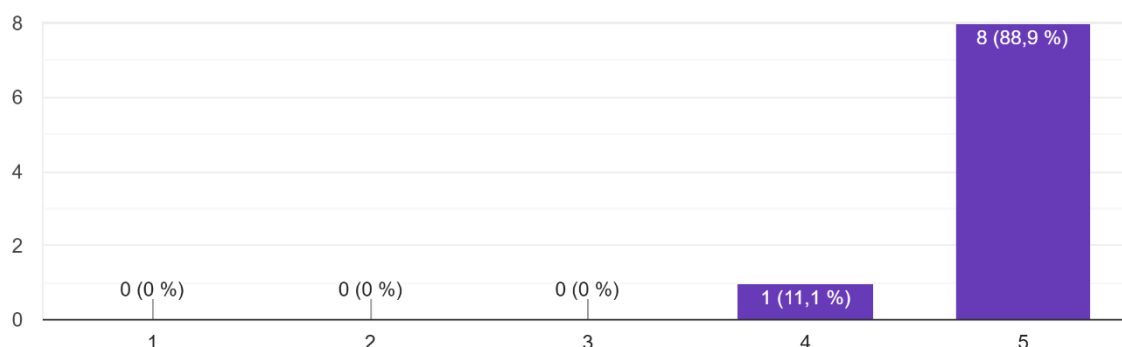
- Praktične vježbe i simulacije – 5 (5,56%)
- Grupni rad i razmjena iskustava - 7 (77,8%)
- Korištenje digitalnih alata – 3 (3,33%)
- Studije slučaja – 6 (66,7%)
- Pristup usmjeren na rješenja – 3 (3,33%)
- Fokus na dugoročne koristi za zatvorenike - 5 (55,6%)
- Kreativne metode (igre uloga i sl.) – 1 (11,1%)

Tumačenje:

- Edukacija se temeljila na interaktivnim, problemskim metodama i metodama usmjerenim na rješenja, s naglaskom na razmjenu iskustava i praktično učenje.
- 50% pilot implementatora (multiplikatora) koristilo je metode visoke primjenjive vrijednosti (studije slučaja, rješavanje problema, digitalni alati).
- Kreativne metode uključene su rjeđe (11,1%), što ukazuje na manje sustavnu upotrebu – ovdje postoji potencijal za daljnji razvoj, posebno za inkluzivnije pristupe učenju u kontekstu zatvora.

3. Da li su specifične metode ili alati koji su korišteni u pilot provedbi programa bili primjenjivi? / Ali so bile specifične metode oz. pristopi, ki ste jih uporabljali v pilotni izvedbi programa, uporabni?

9 odgovora

Procjena korisnosti metoda i pristupa:

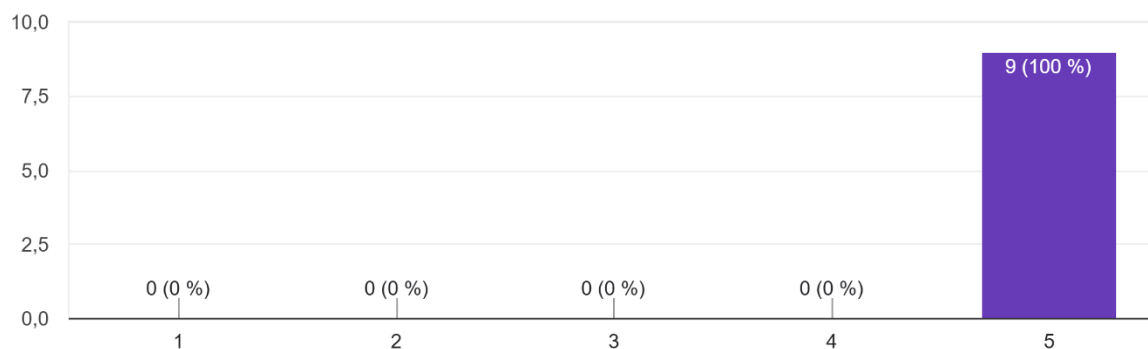
- Ocjena 5: 88,9%
- Ocjena 4: 11,1%

Ukupna prosječna ocjena: 4,88 / 5

- **Tumačenje:** Metode su ocijenjene kao vrlo korisne u praksi.

4. Kako biste ocijenili međusobnu suradnju među multiplikatorima, zaposlenicima i predavačima tijekom provedbe pilot programa? / Kako bi ocenili ...i učitelji pri izvajanju pilotne izvedbe programa?

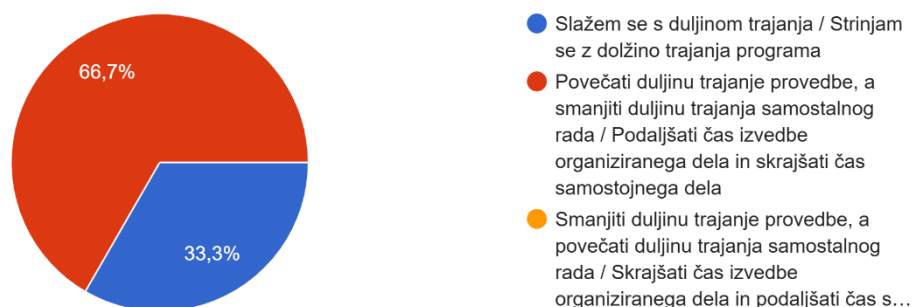
9 odgovora

Ocjena 5 (najviša): 100%

Tumačenje: Iznimna percepcija timskog rada između multiplikatora i zaposlenika/sudionika

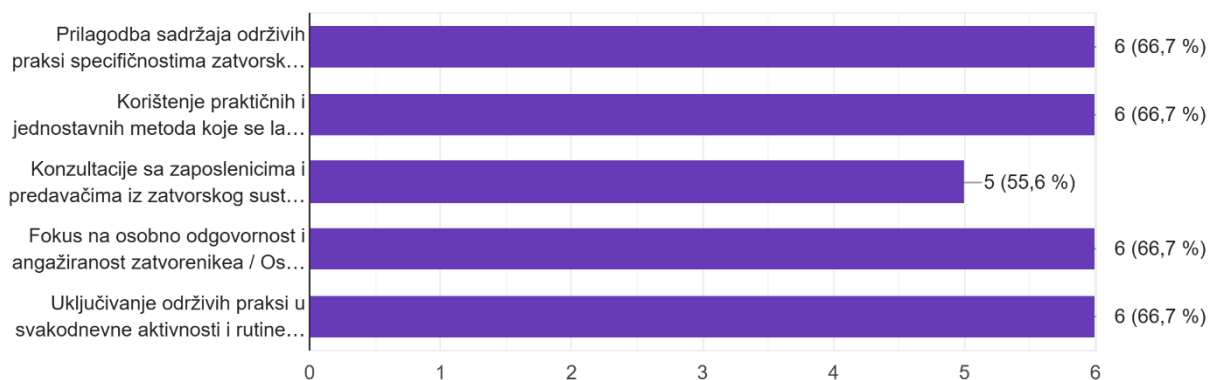
5. Kako ocenjujete duljinu trajanja provedbe pilot programa (20 sati) i samostalnog rada polaznika (10 sati)? / Kako ocenjujete trajanje izvajanja ...niziranega in 10 ur samostojnega dela udeležencev)?
9 odgovora

- ✓ •Slazem se sa duljinom trajanja: 2,97 (33,3%)
- ✓ Želja za promjenom:
 - Povećajte organizirani dio, smanjite nezavisni dio: 6 (66,7%)

Tumačenje: Većina vidi potrebu za organiziranim radom. Nijedan izvođač programa nije želio više vremena za provedbu pilot programa.

6. Kako ste osigurali da održive prakse koje ste podučavali budu relevantne za konkretne izazove zatvorskog sustava i svakodnevni rad sa zatvoreni...istima in vsakodnevnega dela z zaprtimi osebami?
9 odgovora

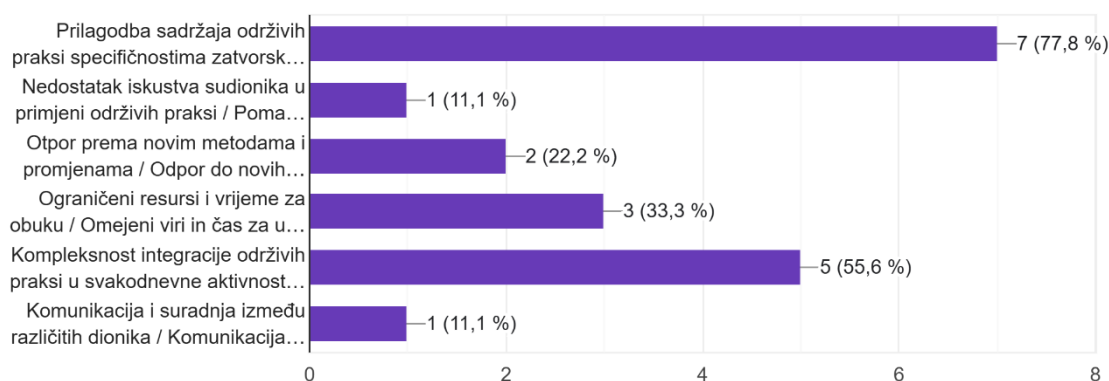
Najčešći odgovori:

- Fokus na osobnu odgovornost i angažman – 6 (66,7%)
- Praktične, jednostavne metode - 6 (66,7%)
- Prilagodba specifičnostima sustava - 6 (66,7%)
- Konzultacije sa zaposlenicima i predavačima iz zatvorskog sustava – 5 (55,6%)
- Uključivanje održivih praksi u svakodnevne aktivnosti i rutine - 6 (66,7%)

• **Tumačenje:** Naglasak na personalizaciji, praktičnosti i prilagodbi na zatvorski kontekst.

7. Koji su najveći izazovi s kojima ste se susreli kao multiplikatori tijekom provedbe pilot programa, i kako ste ih prevladali? / Kateri so največji izzi...njem pilotnega programa in kako ste jih premagovali?

9 odgovora

Glavni izazovi (≥ 50%):

- Prilagođenost sadržaja specifičnostima sustava – 77,8%
- Složenost integracije u svakodnevnu praksu – 55,6%

Manje izloženi izazovi:

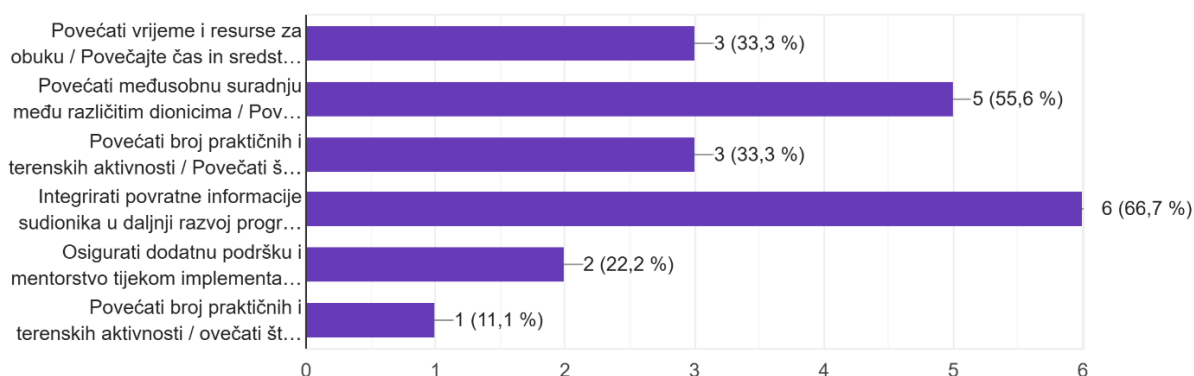
- Nedostatak iskustva među sudionicima, otpor promjenama, nedostatak resursa - ≤ 35%

• **Tumačenje:** Sustavnost i svakodnevna provedba najveći su izazovi.

Ključna točka: operacionalizacija znanja u zatvorskom okruženju.

8. Koje preporuke imate za daljnji razvoj i unapređenje programa na temelju iskustava koja ste stekli kao multiplikatori tijekom provedbe ovog pilota? / ...multiplikatorji pridobili med izvajanjem tega pilota?

9 odgovora

Sažetak ključnih kvantitativnih pokazatelja - provoditelji Pilot programa

Indikator	Rezultat
Prosječna ocjena korisnosti metoda	4,7 / 5
Prosječna ocjena izvedbe	4,88 / 5
Prosječna ocjena sudjelovanja	5 / 5
Podrška za organiziranje vrijeme	6,67 %
Glavni izazov: prilagođavanje sadržaja	66,7 %
Ključna metoda: praktične vježbe	70 %
Ključni učinak: resocijalizaciju	Navodi je 100 % ispitanika u otvorenim odgovorima

Preporuke

- ✓ Povećanje strukturiranog vremena i smanjenje samostalnog rada
- Preporuka: prilagoditi vremensku strukturu treninga povećanjem udjela vremenskog trajanja provedbe edukacije (barem 25% više), budući da sudionici percipiraju potrebu za više edukacije. Referenca: 60% sudionika podržava ovu promjenu.

Proširiti korištenje praktičnih i simulacijskih metoda

- **Preporuka:** integrirati povratne informacije sudionika u daljnji razvoj programa projekta.
- Referenca: 66,6% provoditelja izobrazbe – multiplikatora identificira ih kao najpotrebnije.

Nadograditi procjenu dugoročnih učinaka

- **Preporuka:** razviti pokazatelje za praćenje učinaka održivih praksi na resocijalizaciju, ponašanje i troškove (npr. potrošnja vode, hrane, energije).
- **Prijedlog:** suradnja s upravom i lokalnim partnerima za prikupljanje kvantitativnih podataka.

Pripremiti preporuke za sustavne promjene

- **Preporuka:** na temelju nalaza pripremiti preporuke za unapređenje sustava (npr. uključivanje programa u stalnu ponudu zatvorskog sustava).

7. OPĆI SAŽETAK EVALUACIJE PILOT PROVEDBE (SUDIONICI I IZVOĐAČI PILOT PROVEDBE – MULTIPLIKATORI)

Ocjene i zadovoljstvo

• Sudionici (zaposlenici zatvorskog sustava):

- Prosječna ocjena: 4,7/5
- 100% bih preporučio program dalje

Organizacija, provedba te razumljivost provoditelja/predavača Pilot programa: 4,7/5

• Multiplikatori (provoditelji programa):

- Prosječna ocjena: 4,88/5
- 90% je dalo najveći mogući rezultat (ocjenu 5)
- Ocjena sudjelovanja: 5/5

Koristi provedbe pilot projekta:

- Sudionici: jasnoća sadržaja, primjeri iz prakse, struktura, otvoreni dijalog
- Multiplikatori: timska suradnja, fokus na dugoročne učinke, metodološka raznolikost

Glavni izazovi

- Prilagođenost sadržaja zatvorskom kontekstu (66,7%)
- Integracija u praksu (66,7%)
- Nedostatak vremena za rasprave, želja za više edukacije, smanjiti trajanje samostalnog rada (66,7%)

Percepcija dugoročnih učinaka (otvoreni odgovori)

- Resocijalizacija i veća odgovornost zatvorenika
- Smanjenje troškova (voda, energija, hrana)
- Pozitivna uloga zatvora u lokalnoj zajednici
- Ekološka svijest i sanacija

Kratki zaključci

- Obje ciljne skupine (sudionici i provoditelji) ocijenile su program izuzetno uspješnim.
- Ističu se: interaktivnost, upotrebljivost, strukturirani sadržaj i timska atmosfera.
- Ključni izazov ostaje primjena sadržaja u specifičnim zatvorskim uvjetima.

Preporuke

- Implementacija programa u godišnji plan Uprave za zatvorski sustav i probaciju (razina sustava) i organizacije koja provodi program.
- Više organiziranog vremena (manje samostalnog) i širenje rasprava, uključujući primjere dobre prakse iz inozemstva i više praktičnih elemenata.
- Uspostava godišnjeg programa osposobljavanja obuka na razini zatvorskog sustava (novozaposleni i stariji – razmjena iskustava).
- Strukturirano prikupljanje povratnih informacija od sudionika i njihovo uključivanje u daljnji razvoj.

Kratki zaključci

- Velika iskoristivost programa projekta u zatvorskom okruženju.

Obuka je ocijenjena izuzetno dobro s prosječnom ocjenom 4,7/5. Sudionici su ga ocijenili korisnim, relevantnim i kvalitetnim.

- Snažan naglasak na interaktivnom i praktičnom učenju

Korištenje praktičnih vježbi, simulacija, grupnog rada i digitalnih alata prepoznato je kao ključ za uspješnu integraciju sadržaja u praksu.

- Visoka razina suradnje i međusobnog učenja

Svi ispitanici (100%) suradnju između multiplikatora i zaposlenika ocijenili su s najvišom ocjenom, što ukazuje na visoku razinu koordinacije i predanosti.

- Potreba za više strukturiranim vremenom obuke

Većina (66,6%) predlaže smanjenje samostalnog rada u korist više vođenih, strukturiranih sati, što implicira potrebu za dodatnom podrškom za sudionike.

- Izazovi su prvenstveno sustavni i kontekstualni

Najveći izazov bilo je prilagođavanje sadržaja zatvorskom okruženju (66,7%), što ukazuje na potrebu veće fleksibilnosti i svijesti o specifičnostima djelovanja unutar zatvorskog sustava.

- Održivi sadržaj prepoznat je kao alat za resocijalizaciju

Sudionici smatraju da održive prakse doprinose rehabilitaciji zatvorenika i povećavaju njihovu osobnu odgovornost, a istovremeno jačaju ugled ustanove i smanjuju troškove.

8. PRILOG

Izjave sudionika pilot programa u Hrvatskoj, Zagreb